

J. J.

Tysiąclecie polskiego szklarstwa

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13/2, 486-487

1968

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

produkcyjnego funkcjonowania. Wstęp stanowi przypomnienie początków wykorzystania galmanu oraz eksperymentalnych prób otrzymywania cynku metodą przymysłową, które miały miejsce w końcu XVIII w.

Artykuł uzupełniają następujące tablice: 1) zestawienie hut cynku na Górnym Śląsku w XIX w., 2) zestawienie ilości czynnych hut w poszczególnych latach między 1809 i 1900 r., 3) zestawienie wielkości produkcji cynku w poszczególnych latach między 1809 i 1890 r., 4) zestawienie cen 1 t cynku w poszczególnych latach między 1809 i 1900 r.*.

J. J.

OPIEKUN ZABYTKÓW HUTNICZYCH STARACHOWIC

W nrze 5/1968 „Trybuny Ludu” Andrzej Chmura poświęcił artykuł *Pasja życia Józefowi Soboniowi, „człowiekowi, który zakochał się w Ziemi Kieleckiej”*. Jego gromadzone od 15 lat zbiory, dotyczące regionu starachowickiego, a przede wszystkim Zakładów Starachowickich, stały się podstawą decyzji o powołaniu przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze muzeum regionalnego w Starachowicach, które nawiązuje do dorobku muzeum „założonego w 1932 r. i zdewastowanego w czasie okupacji”. J. Sobon przyczynił się też poważnie do uznania pochodzącego z 1898 r. wielkiego pieca w Starachowicach za obiekt zabytkowy i tym samym uchronienia go od rozbiórki; projektowane jest stworzenie wokół tego pieca skansenu hutniczego¹.

E. O.

HISTORIA FABRYKI O NIETYPOWEJ PRODUKCJI

W październiku 1967 r. Fabryka Igieł Dziewiarskich i Biegaczy Obrączkowych w Łodzi obchodziła jubileusz 20-lecia swego istnienia. Fabryka powstała w 1947 r. jako pierwszy zakład w Polsce o tym zakresie produkcji, uprzednio importowanej. Uruchomienie zakładu było przedsięwzięciem szczególnie trudnym, ponieważ wymagało skonstruowania odpowiednich maszyn i urządzeń, które z uwagi na swoją specyfikę nie stanowią przedmiotu międzynarodowej wymiany handlowej. Zakład pokonał te trudności, budując łącznie, w okresie od 1947 do 1967 r. 67 typów różnych maszyn.

Powyższe informacje zawarte są w artykule mgra inż. Jana Armanowskiego i mgra inż. Ryszarda Rosińskiego *Rys historyczny Fabryki Igieł Dziewiarskich i Biegaczy Obrączkowych* („Przegląd Włókienniczy”, nr 11/1967). Artykuł ten ogłoszony z okazji jubileuszu zakładu przedstawia etapy jego rozwoju, ze zwróceniem uwagi na rodzaje produkowanych wyrobów.

Skrót omawianego artykułu został opublikowany w „Mechaniku” (nr 11/1967).

J. J.

TYSIĄCLECIE POLSKIEGO SZKLARSTWA

16 i 17 grudnia 1966 r. odbyły się w Krośnie nad Wisłokiem uroczystości pod hasłem *Tysiąclecie polskiego szklarstwa*. Jeden z głównych punktów programu tych uroczystości stanowiła sesja naukowa, w czasie której wygłoszono szereg referatów m.in. na temat przeszłości polskiego przemysłu sklarskiego.

W 1967 r. w poszczególnych zeszytach miesięcznika „Szkło i Ceramika” opu-

* Problematyka artykułu stanowiła treść referatu autorki na sesji Zespołu Historii Polskiej Techniki Hutniczej i Odlewniczej Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN 11 III 1967; por. „Kwartalnik”, nr 4/1967, s. 876.

¹ W marcu br. piec ten został przekazany przez dyrekcję Zakładów władzom konserwatorskim.

blikowano wiele materiałów z tej sesji w postaci artykułów obejmujących wygłoszone referaty lub ich skróty. Historii przemysłu szklarskiego dotyczą następujące artykuły: mgra Wojciecha Głuzińskiego *Szklarstwo śląskie od połowy XIII wieku do połowy wieku XVII* (nr 8), dra Zbigniewa Kwaśnego *Hutnictwo szkła na Śląsku od połowy XVIII do połowy XIX wieku* (nr 7), dra Wojciecha Trznadla *Przemysł szklarski na Śląsku od połowy XIX w. do pierwszej wojny światowej* (nr 6), mgr Sławomiry Ciepeli *Wyroby szklane w Polsce w późnym średniowieczu* (nr 7). Ponadto w nrze 3 zamieszczono sprawozdanie z krośnieńskich uroczystości.

J. J.

ANGIELSCY FACHOWCY W POLSKIM PRZEMYŚLE PAPIERNICZYM

W pierwszej połowie XIX w. rozwijający się przemysł Królestwa Polskiego wymagał znacznie większej liczby fachowców niż mogły ich dostarczyć krajowe kadry. Stąd w wielu dziedzinach produkcji miał miejsce napływ sił fachowych z zagranicy.

Doc. dr Jadwiga Siniarska-Czaplicka zajęła się tym zjawiskiem na odcinku papiernictwa i opublikowała rezultaty swoich dotychczasowych badań archiwalnych w artykule *Papiernicy angielscy w czerpalniach Królestwa Polskiego*, ogłoszonym w nrze 11—12/1967 „Przeglądu Papierniczego”. Autorka omówiła działalność tych fachowców w następujących papierniach: w Woli Stadnickiej, Jadowie, Gromku, Hamerni i Celejowie, przy okazji przedstawiając krótko historię powstania każdego z wymienionych zakładów. Zwróciła też uwagę, że stosunkowo liczne zatrudnianie mistrzów kunsztu papierniczego z Anglii powodowane było przede wszystkim zaufaniem do przoduującego wówczas na świecie przemysłu tego kraju.

J. J.

HISTORIA KSEROGRAFU

W nrze 7—8/1967 miesięcznika „Wynalazczość i Racjonalizacja” Jan Lachowicz przedstawił dzieje wynalazku kserografu (art. *Człowiek, który przebił głowę — mur...*). Nad realizacją kopiarki pracującej „na sucho”, bez użycia chemikalii, myślał Amerykanin Chester Carlson od 1935 r. W 1937 r. zgłosił on patent na proces nazwany elektrofotografią. 22 października 1938 r. otrzymał pierwszą kopię sporządzoną na zasadzie wyzyskania praw elektrostatyki. Ale kopiarki jego pomysłu ukazały się na rynku dopiero w pięć lat po wojnie, produkowane przez przedsiębiorstwo „Xerox Corporation” w Rochester w stanie Nowy Jork, a ulepszone („Typ 914”) pojawiły się na rynku — w 1960 r.

Autor nie wspominał tutaj, że wynalazek Carlsons wyzyskany był już w czasie wojny przez amerykańskie lotnictwo, co zresztą było przyczyną (z uwagi na tajemnicę wojskową) nieujawniania w czasie wojny, że kopiarki takie konstruowano.

Artykuł J. Lachowicza w „Wynalazczości i Racjonalizacji” otrzymał nagrodę specjalną w konkursie tego miesięcznika jako najlepsze opracowanie z zakresu wynalazczości i ochrony patentowej w 1966 r.

Z. Br.

WSPOMNIENIA O BUDOWNICZYM KANAŁU SUESKIEGO

Wśród polskich inżynierów, którzy w ciągu XIX w. pracowali poza granicami kraju, poczesne miejsce zajmuje Stanisław Janicki, jeden z budowniczych Kanału Sueskiego, znany następnie na terenie Rosji z działalności w dziedzinie regulacji